

HIDDEN TIMES

10DE JAARGANG NR 25 2007

UITGAVE DE VERBORGEN TIJD P BIEREMASTRAAT 3 9988 SR USQUERT T 0595424919

MUSEUM VOOR HEDENDAAGSE KUNST

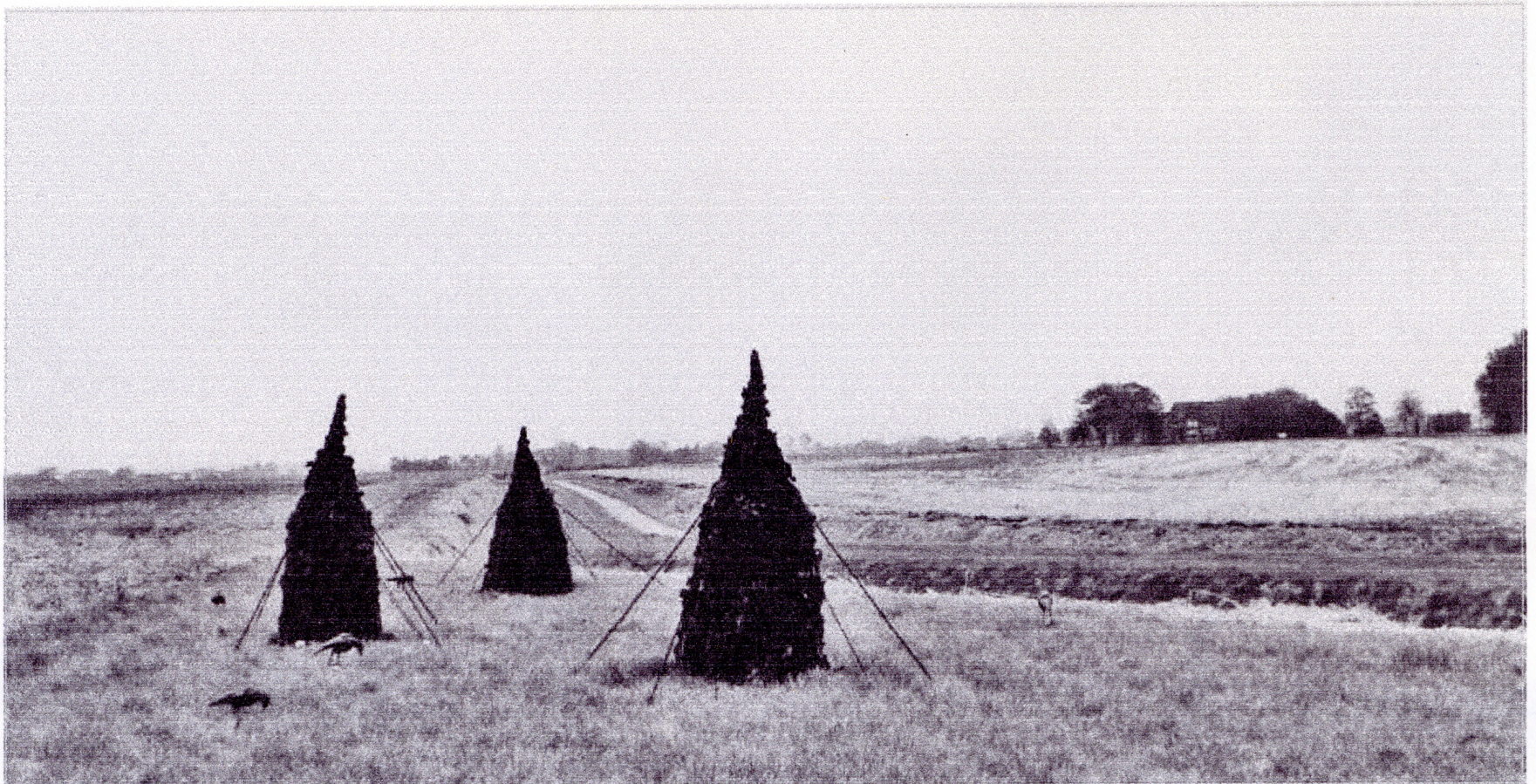
TIJDSCHRIFT VAN HET VERLOSSEND ZWIJGEN

PRIJS PER
EXEMPLAAR
VIJF EURO

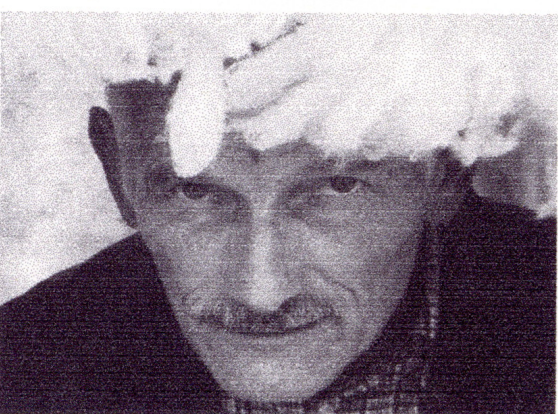
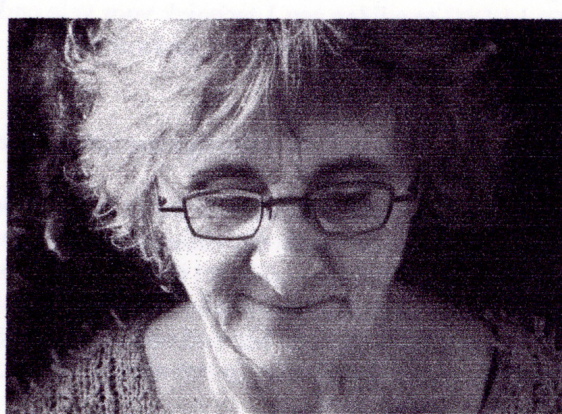

VELDEN VAN TIJD EN RUIMTE

GEMEENTE EEMSMOND

VELDEN VAN TIJD EN RUIMTE
observatieverblijven

VELDEN VAN TIJD EN RUIMTE
bezoekers in de observatieverblijven

KUNST

Ik stam uit een tijd dat moeders hun kinderen waarschuwd voor kunstenaars. Ze zeiden het niet hardop, maar artiesten behoorden tot een categorie waaraan je beter geen voorbeeld kon nemen. En de meesten deden en maakten dingen waar je niets van begreep.

Zelfs al stond je huis vol met Openbaar Kunstbezit: uitingen van creativiteit behoorden tot je hobby en waren zeker niet bestemd om uit te groeien tot een dagtaak.

KUNSTENAARS

U begrijpt dat ik sinds mijn prille jeugd geïntrigeerd wordt door kunstenaars en dat sinds mijn puberteit vele kunstenaars mijn pad kruisen. Tot mijn grote vreugde. En gelukkig heb ik zelf bescheiden bijdragen mogen leveren aan kunstwerken, met enkele kunstenaars intensief mogen samenwerken aan maatschappelijke projecten, maar ook werk van kunstenaars onder de aandacht mogen brengen van anderen. Ik zal u daar niet verder mee lastig vallen.

Maar wat mij telkens opvalt, is te beschrijven met dat ene woord: VOLLEDIG.

Alle kunstenaars die ik heb gekend en ken – Manja en Jan Pieter vormen daarop geen uitzondering – hebben op enig moment in hun leven de keuze gemaakt zich VOLLEDIG te wijden aan het kunstenaarschap. En sommigen zijn zelfs in staat zich daarbinnen VOLLEDIG te wijden aan 1 techniek voor vele onderwerpen, of aan 1 onderwerp en vele technieken. U begrijpt: ik kan enige jaloezie niet onderdrukken.

MANJA

In de korte tijd dat ik Manja en Jan Pieter ken, zie ik ook die volledige overgave aan alles waarmee ze bezig zijn, alles wat ze met ons in alle veelzijdigheid willen delen.

Door de titel van dit project “Velden van Tijd en Ruimte” beseft ik dat ze eigenlijk in al haar werk tijd en ruimte laat samensmelten. Tijd als niets anders dan de vierde dimensie, of ruimte gebruikend als mogelijkheid om van de tijd los te komen. En wie haar werk beschouwt – al is het maar op de website – zal ook duidelijk worden dat ook het WAD – waar tijd en ruimte eveneens samenvallen – een centrale plaats inneemt.

Veel, zo niet de meeste ingrediënten voor haar werk zijn aan het wad ontleend, hebben een reis door tijd en ruimte gemaakt om in haar werk voort te leven, wedergeboren, in een nieuwe ruimte, een nieuwe tijd. Voor wie in die nieuwe ruimtes kijkt, gaat een nieuwe wereld open.

Ik heb daarbij hetzelfde als bij het wadlopen: eindeloos kan ik m'n fantasie loslaten op de tijd die in die ruimte is gevangen; of andersom: ruimte die in tijd is gevangen.

Wat maakt het uit: elk werkstuk van Manja is een nieuw universum, compleet, op zichzelf. Gevulde ruimte, met eindeloze mogelijkheden voor invulling door de verraste toeschouwer.

Als docent communicatie leer ik studenten dat het weer niet hetzelfde is als het praatje van Jaap Nienhuis over het weer. En dat de kern van communicatie is dat iemand iets meedeelt, maar dat de ontvanger daarna met de boodschap aan de haal gaat en er zijn eigen betekenis aan verleent.

Dankzij Manja Kindt, Museum de Verborgene Tijd en de gemeente Eemshaven kunnen bezoekers zich de komende weken in De Velden wijden aan de waarneming van de natuur.

Even los van de overvolle tijd, los van onze overvolle ruimte. Of, zoals Manja in haar flyer schrijft: “ervaring van het geleefde landschap is tevens de ervaring van de geleefde tijd”

Met andere woorden: sta eens stil bij de levende ruimte. Ervaar die, vanuit de observatieposten, van alle kanten. Wie die ervaring ondergaat, komt er rijker uit!

Bij dit project hoop ik twee dingen:

- dat de boodschap van Museum de Verborgene Tijd overeind blijft als wij daarmee aan de haal gaan en:
- dat zoveel mogelijk mensen er op papier hun eigen invulling of uitwerking aan geven.

Voor Manja

Op het wad

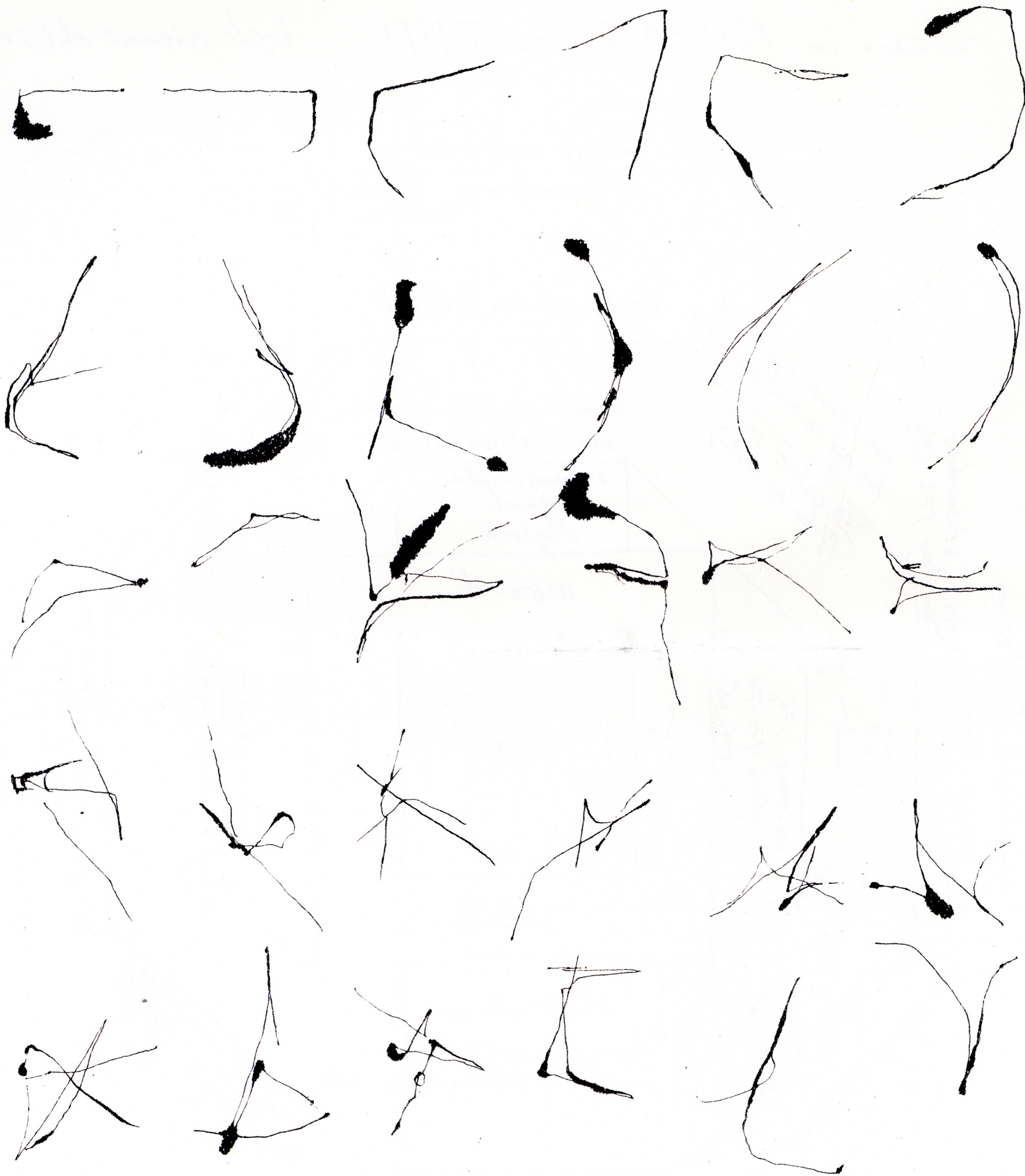
verdwenen tijd en ruimte
geluid is licht en geur
en voelen zeker weten
niet meer zichzelf maar één

achter de einder
eindeloos nieuwe horizonten
wenkend perspectief

plots de terugkeer in het heden
besef te zijn in sappig land
schreeuwende geuren van
het zilte avondlicht

alsof het hier begon

Noordpolderzijl
Martin Ettema
07102007

SHEMOE - ACHET - PERET

KALENDER

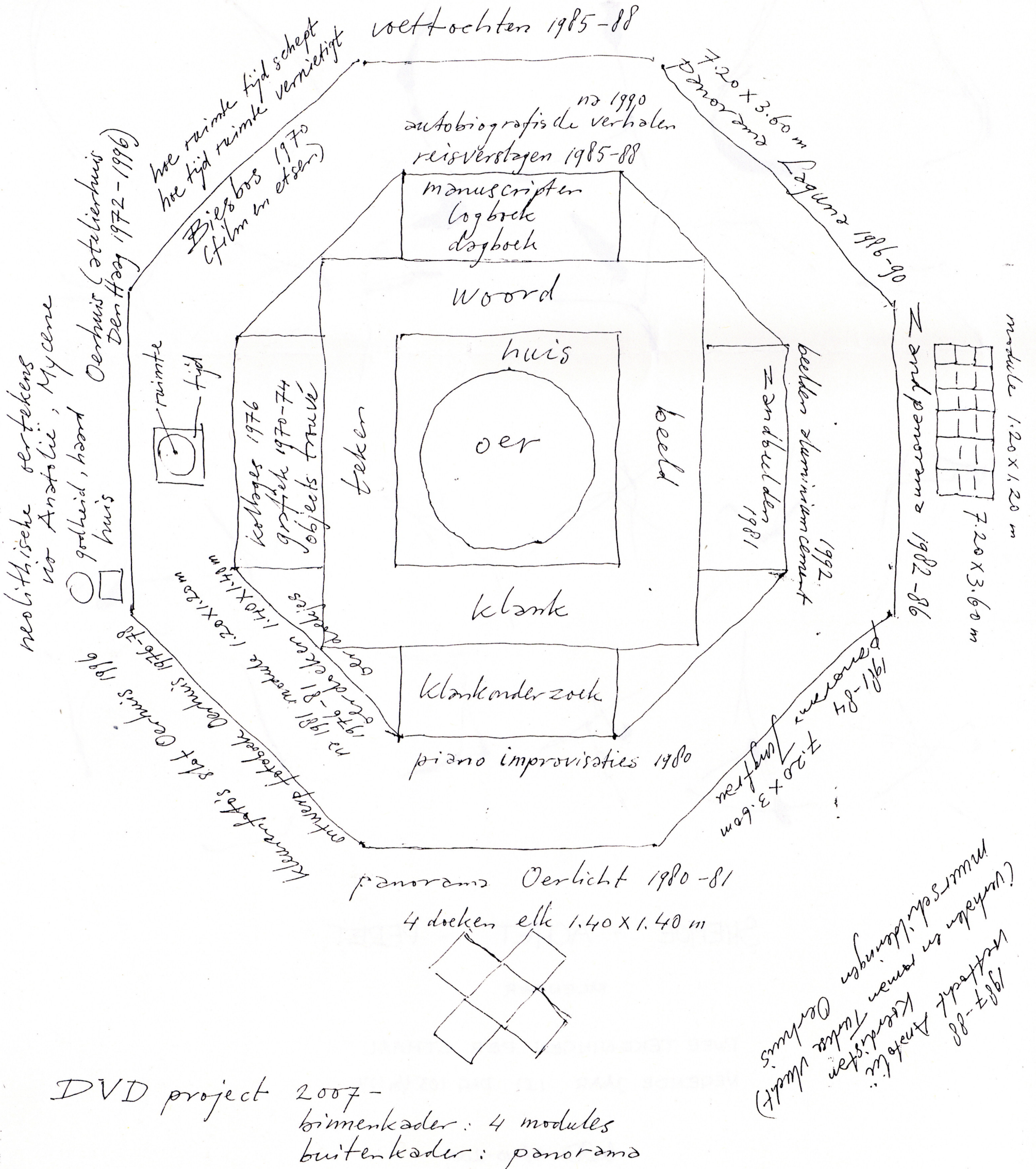
TWEE TEKENINGEN PER ETMAAL
NEGENSE JAAR (I) DAG 103 t/m 117

lexD 26-10-2007

reizen in RUIMTE en TIJD loek nieuw okt 2007

griekse vogel 1985
(fotopanorama Delphi)
Evritani

1986
Loeklicht Castilië

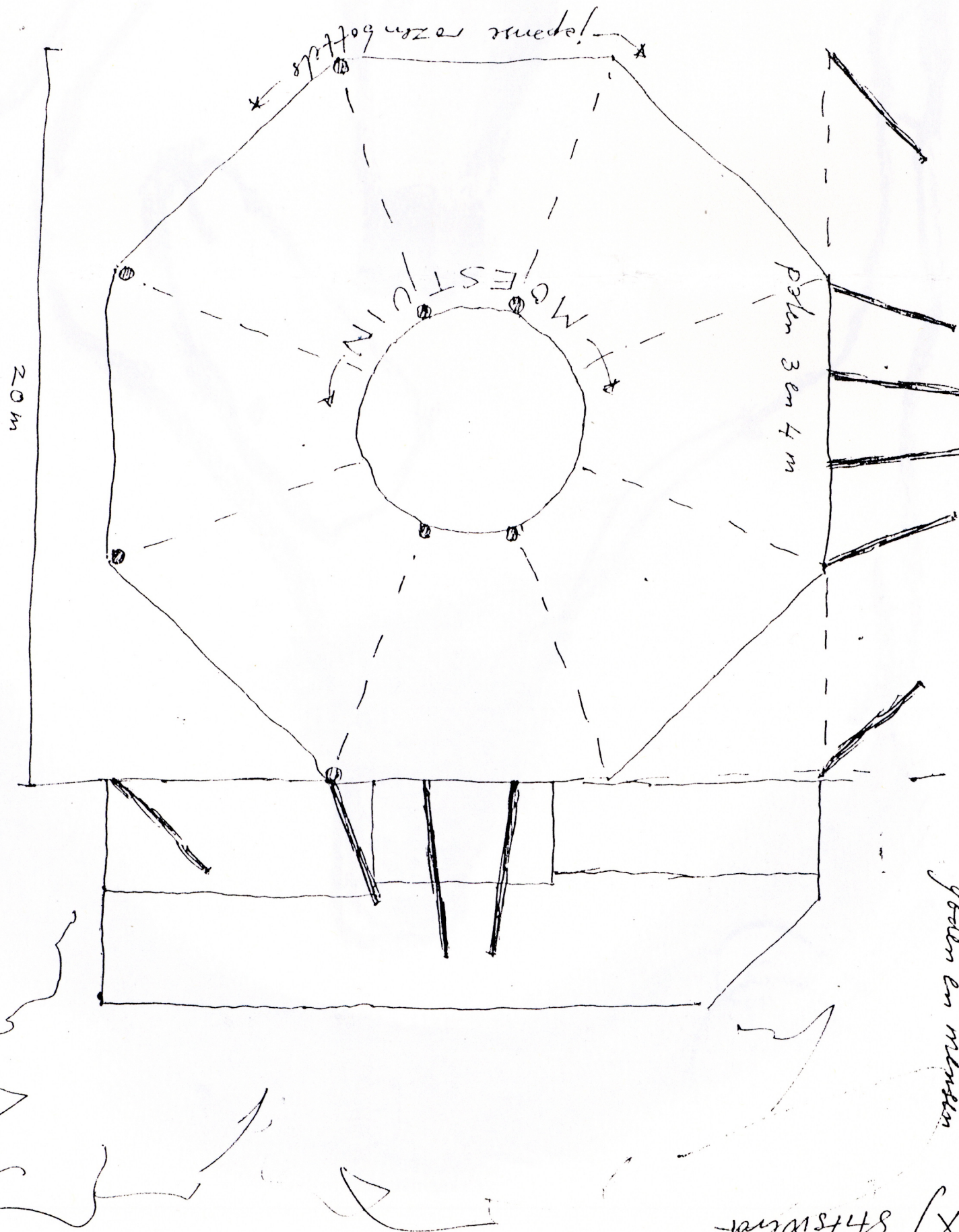
4 april 1985 - DVD project 2007/08

Den mijnt de volgende stap de ruimte in...
het goddelijke naveldst van Delphi.

Zonder voorzelen leg ik het grote gebeuren
vast in foto panoramabeelden. Onderbreedde
discipline. Een sluier licht van dertele wolken-
veren werpt een schaduwspel over de ryzende
rotsflanken. Ik ben de eerste Griek die terug-
deinst voor de onmenselijke schoonheid van het
naveldst waarin de slopende Apollo zijn
afdrake achterloot.

ruimte in de panoramische bot
tijd in de horizon, de ontruk van de bot
(lees verder: 100° draaien)

ruimte allen is eenzame verdwazing
tijd allen is mentele stroop, zelfbehef,
tempospoek.
dansen verbergen ruimte en tijd naar elkaar

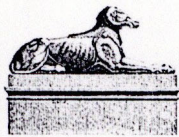
ruimte sprent, phorit, projectuut
mythologische gestaltes in de tijd in de horizon
tekenen, tekens, beelden, worden van de zuiveren

in ruimte en tijd
lin afgelegen streken, in de stille
in de zuiveren
de broedschapen tussen
goden en mensen

leek nieuw
stitswenderw 18
stitswenderw 18
stitswenderw 18
stitswenderw 18

okt. 2007

Het Proces

inleiding

mijn alinea's zullen zijn als brokken
steen, aangepolijst, nauwkeurig bewerkt.

Ik ben geen schrijver, ik hak in steen.

De woorden zijn voor mij als knie zels
die ik moet rangschikken om duidelijk
te maken wat ik bedoel te zeggen.

alles wat met steen te maken heeft boeit mij, beroert mij.

steen komt echter niet voor in mijn land, waar ik opgroeide.

Dus het duurde lang voordat ik de steen vond, waarom
ik de beelden kon hakken, die mijn leven vorm geven.

de eerste fase

De nacht was er om te slapen. Niet voor
het kind. Dat lag ~~verre van~~ te kijken
naar de motiefjes op het behang. Zegens
is er altijd wat reflectie in het nachtelijke
denken.

Op het behang mocht niet getekend worden
overdag tekende het kind het huize met het
haken hek, rondom, de grote boom in de hoek
van de tuin. Het tuin hekje stond altijd een
beetje open. De weilanden ernaheen waren
het domein van een paard. Soms was er een
hond in de tuin. Nooit zag je een mens.
uit de schoorsteen kwam rook. Het was
altijd zomer.

het kind trok zich, dagelijks, terug in dit huis

teflike hartstochten raasden door haar lichaam. De enige
reden van bestaan leefde nog de zoektocht naar het contact
met de ander. Vergeten werden de tekeningen, versmaakt raand
de idealen van de kunstenaar.

De seizoenen van de aarde zijn er om wat geboren wordt
de mogelijkheid te geven zich te ontwikkelen.

In al die zich aanrijgende dagen ontstaan de oogenblikken
dat het ritme van de dagelijkse beslommeringen onderbroken
wordt: stiltes, leegten.

Eerst is dezaam weigheid even aangenaam, maar dan

Vroont rustend.

De Hortus Botanicus is een bijzondere tuin. De tentoonstelling
van de tekeningen en objecten aan de muur werd daar geopend.
Niemand luisterde echt naar de openingswoorden. De bloemen,
die bloeiden, dempten de woorden door hun uitbundigheid.

De arme kunstenaar kon niet op tegen dat geweld. Hij liep
weet hand en stoorde de jonge vrouw, die zijn folder over zijn
laatste werken, bekeek. "Neem maar mee", dat deed ze.

later las ze: - Elke kei rust, op zekere dag aangevoerd
door een van de ontelbare kametjes van de vloed, die sindsdien,
lijkt het, hun ijdele vrucht nog slechts van de oren uitladen,
op de openhaling van zijn vroegere en zijn toekomstige
vormen.

(Francis Ponge) ~~Waarom de dierzoeken~~ stond eronder vermeld
Nooit van die schrijver gehoord, dacht ze, maar ze bewaarde
trich de folder. ~~Wat~~

In de stallen met de paarden, die geduldig wachtten op hem
berijders, vindt ze de moed terug om weer te gaan tekenen.
geleidelijk aan wonden de zwaaiende dieren aan de

flitsende schittering van het witte papier veroorzaakt
oor de stralen van de zon, die ~~gebruikt~~ ~~verkleen~~
donkere markten en de donkere stal te vertellen dat
inten de dag ~~vroegste~~ heerste.

De ordening van de duizenden betekende vellen papier
schoof volle dozen naar een andere uithoek van het huis.
Een van de dekels viel erof

Ze pakte de folder op en las slechts "Steen".

het omvattende beeld

Steen is een persoonlijkheid die zich niet opdeelt ten
gunste van de anderen.

Steen geeft het antwoord op de vele vragen die gesteld worden.
de tekeningen en de getekende vormen blijken de goede
combinatie te zijn. Ze vertellen het verhaal wat niet in
woorden weer te geven is.

enclosure

het is gewoon een leven, zoals van ieder ander
op deze aardkloof.

Wij zijn met velen. barbara thorn, beeldhouwer.

Alsof ze er hoorden, zo stonden ze daar; de zes tenten van wol op het verlaten Helwerd. Met zes wachters en koffers vol bagage: wol, hout, schelpen, vis, stenen.

Op een van die wierden die liggen als een snoer op de oeverwal van wat ooit de Fivelboezem was: die brede inham waar de zee vrij spel had. Aarden heuvels wierpen de eerste bewoners op om zich tegen het water te beschermen. Leken hun eerste verblijven misschien op deze tenten? Hebben ook zij vanuit de beslotenheid van hun tent deze omgeving verkend? Wat voor weer is het? Hoe hoog staat het water? Zit er gevaar in de lucht? Hun ogen, oren, neus, waren onmisbare medestanders: wachters van de zinnen.

Met naast ons de wachters, kijken we vanuit de tent naar buiten; laten het landschap op ons inwerken. Lieflijk land, glooiend, haast knus, door de ring van bomen. Een parel in weids land met oneindige akkers en velden tot aan de horizon. Echt Hoogeland: dreigende luchten en geborgenheid van de wierde: blinkende kleikoppen en wuivend graan: dikke boeren en straatarme zwoegers.

De stilte biedt ruimte voor mijnering ... De tenten worden behuizingen: boerderijen van hout en klei. 's Nachts ontwaren ze een vurige gloed boven het naburig Rottum, de wierde die volgens overlevering zo heet omdat het vuur in de heidense tempel de hemel rood kleurt. Later is Helwerd het toneel voor de ontmoeting van de Friese bard Bernlef en Liudger. Liudger genas de blinde Bernlef. De toren van Warffum was het eerste wat Bernlef zag. Het wonder haalde de bewoners over hun oude goden af te zweren en het christendom te aanvaarden. Nog vele jaren later verrijst op Rottum het Juliana-klooster: een abdij opgetrokken uit kloostermoppen, gebakken uit de klei van deze aarde. Van hieruit leggen generaties monniken dijken aan en verdrijven nieuwe gronden de Fivelboezem.

Vanuit de tent passeert een geschiedenis van duizenden jaren. Op Helwerd verrijzen nu boerderijen van steen. Dwars door de wierde wordt een sloot gegraven en delen van de wierde worden weggeploegd. Maar ook deze boerderijen verdwijnen. Het klooster vervalt. Op Rottum komt een nieuwe kerk met bakstenen van Ceres, de plaatselijke steenfabriek.

Nog steeds ligt Helwerd daar als pronkjuweel in weids landschap. Een mysterieuze plaats. Product van mensenhanden die gebruik maakten van wat de natuur bood. Een plek waar je het liefst niet vooruit kijkt. Nog zonder asfalt, zonder windmolens, geen agrarische industrie, geen lichtverontreiniging, noch enig lawaai. Nog steeds is hier het verborgen verleden voelbaar.

Suzanne van Duinen

HIDDEN TIMES

10DE JAARGANG NR 25 2007

c Manja Kindt Jan Pieter van den Bos
e-mail museumdeverborgentijdahome.nl
www.museumdeverborgentijd.nl

no

19/200

signature